

e=true.

5. Resolution 1820 (2008) of 19 June 2008. *United Nations*. URL : https://www.un.org/shestandsforpeace/sites/www.un.org/shestandsforpeace/files/unscr_1820_2008_on_wps_english.pdf.

6. Rufanova V., Babanin S., Bohuslavskiy V., Savenko V., Melnychenko I. Strengthening International Law against Sexual Violence in Armed Conflicts: Insights from the Russian-Ukrainian War. *Pakistan Journal of Criminology*. 2024. Vol. 16. No. 01. P. 111–125. URL : <https://www.pjcriminology.com/wp-content/uploads/2024/01/8-Strengthening-International-Law.pdf>.

7. Резолюції Ради Безпеки ООН у боротьбі з сексуальним насильством під час збройних конфліктів (частина III). *Юрфем*. <https://jurfem.com.ua/?s=%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0+%D0%86%D0%86>.

8. Resolution 1889 (2009) of 5 October 2009. *United Nations*. URL : <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n09/542/55/pdf/n0954255.pdf?token=CFstkf5TbrfV3PH7K0&fe=true>.

9. Resolution 1960 (2010) of 16 December 2010. *United Nations*. URL : <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n10/698/34/pdf/n1069834.pdf?token=KQHdWjSaHTDKIUfjWN&fe=true>.

10. Resolution 2106 (2013) of 24 June 2013. *United Nations*. URL : https://www.un.org/shestandsforpeace/sites/www.un.org/shestandsforpeace/files/unscr_2106_2013_on_wps_english.pdf.

11. Resolution 2122 (2013) of 18 October 2013. *United Nations*. URL : <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n13/523/44/pdf/n1352344.pdf?token=Hgm7Iq5F4i1DGPIB0t&fe=true>.

12. Resolution 2242 (2015) of 13 October 2015. *United Nations*. URL : <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n15/311/09/pdf/n1531109.pdf?token=bHNutWmsKtaQMV5fjs&fe=true>.

13. Resolution 2467 (2019) of 23 April 2019. *United Nations*. URL : https://www.un.org/shestandsforpeace/sites/www.un.org/shestandsforpeace/files/unscr_2467_2019_on_wps_english.pdf.

14. Resolution 2493 (2019) of 29 October 2019. *United Nations*. URL : <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n19/339/37/pdf/n1933937.pdf?token=zzUQyrSz3sXXbz9Ooi&fe=true>.

УДК 341.311

DOI: 10.31733/15-03-2024/1/315-316

Мирослав МОНАСТИРСЬКИЙ

аспірант кафедри кібербезпеки
та інформаційного забезпечення
Одеського державного
університету внутрішніх справ

ДО АКТУАЛЬНОСТІ ПОНЯТТЯ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ

Безпека державного сервера з реєстром виборців є уроком цієї війни. Минуло два роки від початку повномасштабного вторгнення 24 лютого 2022 р., а Центральна виборча комісія (далі – ЦВК), яка є розпорядником цієї бази даних [1, ст. 17, п. 8], ще досі не оговталась після ворожої атаки на Державний реєстр виборців (далі – ДРВ) [2].

Пресслужба ЦВК 22 грудня 2023 р. повідомила громадськості про «відновлення функціонування автоматизованої інформаційно-комунікаційної системи “Державний реєстр виборців” у частині періодичної актуалізації (періодичного поновлення) бази даних ДРВ» [3]. Крім того, було повідомлено, що зараз ця автоматизована інформаційно-комунікаційна система знаходиться в безпеці і під захистом, зокрема кіберзахистом, Національної поліції України, Служби безпеки України, Держспецзв’язку [3].

Цей урок вчить, що реєстр виборців будь-якої країни може бути військовою цілью, а несанкціоноване втручання в цю базу даних з-поза меж юрисдикції кожна країна окремо могла б розглядати і визначати актом агресії в національній стратегії оборони від воєнних загроз. Державні кордони існують не тільки на землі, воді, повітрі. Державні комп’ютерні мережі теж мають державні кордони і не просто так ці кордони порушують, як вчить ця війна.

Поняття «акт агресії» є визначеним в міжнародному праві. Організація Об’єднаних

Націй присвятила цьому питанню спеціальну резолюцію за номером 3314 від 14 грудня 1974 р.: «Агресія – це використання збройної сили державою проти суверенітету, територіальної цілісності чи політичної незалежності іншої держави або будь-яким іншим способом, що суперечить Статуту Організації Об'єднаних Націй, як зазначено в цьому визначенні» [4, ст. 1]. Під застосуванням збройних сил мається на увазі, наприклад: «вторгнення або напад збройних сил на територію іншої держави» [4, ст. 3 а], «бомбардування збройними силами території іншої держави» [4, ст. 3 б], «блокада збройними силами портів або берегів іншої держави» [4, ст. 3 с] та інше застосування збройних сил, передбачених цією резолюцією ООН. Ця дефініція «акту агресії» не передбачає і не могла передбачати в той час якусь атаку на комп'ютерні мережі: Інтернету тоді ще не було, а досвід Другої світової війни 1939-45 років був визначальним для цієї дефініції.

У 1998 р. Римський статут Міжнародного кримінального суду підтвердив цю дефініцію без змін [5]. Однак вже у 2001 р. з'являється Конвенція Ради Європи про кіберзлочинність: «Впевнені, що ця Конвенція є необхідною для зупинення дій, спрямованих проти конфіденційності, цілісності і доступності комп'ютерних систем, мереж і комп'ютерних даних» (Преамбула, абз. 9) [6]. Народами Європи усвідомлюється настання доби Інтернету і ризиків, пов'язаних з цим. Однак поняття акту агресії 1974 р. досі залишається без змін.

На відміну від поняття «акт агресії», поняття війни не має такого міжнародно-правового визначення. Будь-яка країна світу, формуючи висновки з цієї сучасної війни проти України, вільна на власний розсуд визначати, що для її безпеки є актом агресії в ХХІ цифровому столітті. Ми звертаємо увагу на важливість державної безпеки комп'ютерної інфраструктури реєстру виборців. І вважаємо, що ця окупаційна війна проти України мала на меті, поміж іншого, захоплення бази даних реєстру виборців.

Окупація Кримського півострова почалась 20 лютого 2014 р. [7]. А вже 16 березня, тобто за 24 доби, було організовано і проведено два так звані «референдуми»: в Автономній Республіці Крим і місті Севастополь [8]. Наступного дня, 17 березня, були оприлюднені так звані «результати» [9]. Ще через день, 18 березня, відбулась анексія українського півострова [8].

Постає питання: чи можливо було так швидко в умовах зміни політичної влади і всієї владної адміністративної вертикалі Кримського півострова організувати і сфальсифікувати ці так звані «результати референдумів» для приблизно 1,8 мільйонів виборців [10] без реєстру цих виборців?

На нашу думку, кожна країна, вивчаючи для себе досвід цієї війни, могла би звернути увагу на цей момент і сама для себе, виходячи зі свого бачення національної безпеки, дати оцінку щодо сучасного тлумачення акту агресії з огляду на власний реєстр виборців.

1. Про Центральну виборчу комісію : Закон України від 30 червня 2004 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-15#Text>.

2. Про деякі питання часткового відновлення функціонування автоматизованої інформаційно-комунікаційної системи «Державний реєстр виборців» : постанова Центральної виборчої комісії від 22 грудня 2023 р. № 83. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0083359-23#Text>.

3. ЦВК ухвалила рішення про часткове відновлення функціонування Державного реєстру виборців. *Центральна виборча комісія*. URL : <https://www.cvk.gov.ua/novini/tsvk-uhvalila-rishennya-pro-chastkove-vidnovlennya-funktsionuvannya-derzhavnogo-reiestru-vibortsiv.html>.

4. Definition of Aggression : General Assembly Resolution 3314 (XXIX). 14 December 1974. URL : <https://ijl.org/wp-content/uploads/2016/08/General-Assembly-Resolution-3314.pdf>.

5. Римський Статут Міжнародного кримінального суду від 17 липня 1998 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588#Text.

6. Конвенція про кіберзлочинність від 23 листопада 2001 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_575#Text.

7. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України : Закон України від 15 квітня 2014 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207-18#Text>.

8. Анексія Криму (2014). *Вікіпедія*. URL : [https://uk.m.wikipedia.org/wiki/%D0%90%D0%BD%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%96%D1%8F_%D0%9A%D1%80%D0%B8%D0%BC%D1%83_\(2014\)](https://uk.m.wikipedia.org/wiki/%D0%90%D0%BD%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%96%D1%8F_%D0%9A%D1%80%D0%B8%D0%BC%D1%83_(2014)).

9. Веселова В. «Потрібні результати намалювали»: чому світ не визнає кримський «референдум». *Крим. Реалії*. URL: <https://ua.krymr.com/amp/chomu-svit-ne-vyznae-krymskiy-referendum/29825230.html>.

10. Територіальні виборчі округи. Вибори Президента України 17 січня 2010 р. *Центральна виборча комісія*. URL : <https://www.cvk.gov.ua/pls/vp2010/wp030fd8.html?PT001F01=700>.